

Kezka zer dan

Ona itz eder bat; gaur-gaurkoa gaiñera. Ezin-egonez, urduri, kezkatu gabiltza gaur danok; bai, larri ta artega goaz bizi-bidean zear. Bere zera du kondairaren aldikada bakoitzak, eta gu bizi geran onek auxe damakigu: kezkaz bizi-tzea; oiña, seguru beintzat, nun jarten degun ez dakigula ibiltea.

Mundu berri bat osatu nai degu. Edo obeki: bizi geran mundu oni, gizarte oni itxura berria eman nai diogu. Berriratze nai au, egia esan, ezta gaurkoa; aurreko gizaldietan ere askotan izan dira olako kezkaldiak eta mundua era berriz jantzi naiak. Azter kondaira ta olaxe aurkituko ditugu edesti sail aundiak, berrizte griña ta opa bizitan ari izanak.

Ortan gabiltza orain ere. Ta lenago baiño buruko min eta istillu latzagoak dauzkagu gaur ezker-eskui. Diru-auzi askatu eziñak ekarri dizkigu munduak, eun urte oetan egin duen aurrarakada ikaragarrian batez ere. Politika dala, ekonomia dala, txau-gizartea (konsu-

mozko gizartea) dala; len nekazaritza geien bat bizi ziran mundu-zati aundiak, beren soro ta landak utzi ta uri aundietan gorde dira: langilleria sortu da, ta ikaragarriro sortu ere. Lengoz gaiñera, beraz, gain-begiratu batez bakarrik askatu ezin ditzakegun korapillo ta buru-auste bereziak jarri zaizkigu begi aurrean.

Ezta, ba, arritzekoa gaurko gizonaren kezka, larri ta estura. Era askotakoak noski. Onako batzuk askatu nai genituzke. Ta gaurkoz eliztar geranez dauzkagun batzuk aipatuko ditugu.

Eliztar dena? Griña?

Jainkoaren oinetan du Eliza. Ta eliztarrok ere kezkatan bizi gerra, eliztar ez diranak baiño zerbait gela, bear bada. Eliza Kristo da, ta eliztarrok Kristoren jarraile jator izan bearra degu. Bai ote? Bear genuke beintzat. Eliza munduko gatz eta argi degu, eliztarrok beraz gizarteko gatz eta argi izan bear. Nola bestela Kristoren egiazko jarraile izan?

Ortan lan egin bear degu: gizarteaz gatzituten, ustel gertatu ez dedin; Kristok bezela argia zabaltzen, illun artean bide egin ez dezagun. Kristok ederki esan zuenez, illunpeko semeak sarri argi-semeak baiño azkarrago ari dira orretan. Gaur batez ere. Baita gure lurralde maitagarri ontan ere. Zer orduan? Besoak tolestuta egon?

Eliztar guztiok gaur, iñoizkorik kementsuen, lanari oratu bearra degu. Ez gero gotzain, apaiz eta prailleak bakarrik; auk ez dira naikoa, ta denon indarra, alegiña bear degu: denon arnasa bero ta txalogarria. Erriak esku artu bear du, kristau erriak batez ere, gizarte barrizatze arazo ontan, demokrazi maillan artu ere. Baiña ez digu onek bakarrik dana egiña emango. Bataioak ez gaitu elizako bakarrik egiten: bere alde, Elizaren alde zerbait egiteko beartzen gaitu. Barruan josita eraman bear degu au: ez gera bakoitza Eliz-atal bakarrik, baita bere erantzun-barruan ere. Ez, ez degu Eliza apaizok bakarrik osatzen, bataiatutako guztiok baizik. Argi al dago?

Onela-edo eio bear-ditugu geure errazoiak Eliz barruan lan egiteko. Ni ere bataiatua naiz, eliztar naiz, Kristoren jarraile naiz, beste edo-

zein bezela aurki, ta jakiña, ontan denok gera berdiñak. Zer eskatzen dit onek? Alkarrekin lan egin bear detala, neri dakogidan taldean, demokrazi-maillan; alkarteak, gizarteak lana eskatzen dit, zerbitzua; Elizak lana eskatzen dit, eguneroko zerbitzua. Zeozergatik daramat kristau izena. Izana bai ote? Sarri au esan oi degu: «Apaizak dira Eliza, aieri dagokie Elizaren ardura. Ni ta nire ingurukoak ere, asko beiñik-bein, oien aurrez aurre bizi gera. Kontra egiteko ere bai. Labur: antiklerikalak gera». Au al da kristau baten jokabide artea?

Esnarazi bearra

Guztion taldeko lan egite ontan lo xamar gaude oraindik. Etxe barruan ez al gera asko? Aita, ama ta seme-alabak... Bataiatuak ez ote gera guztiok, euskal errian alere? Batasun bat, alkarte bat ez al degu osatzen? Gizon, emakume, gazte ta zar ez ote goaz elburu berdiñera? Jainko-erri bezela, apaiz-erri bezela, esan oi degu. Ta, izan ere, apaiz-deia degu guztiok, apaiz lana egin bearra Eliz barruan.

Baiña, berriz diñot: alkarte barruan denok langille izateko kontzientzi au epel xamar daukagu

oraindiño. Esnatu bear da alere, ta ez, esan bezela, demokrazi-maillan lanari ekiñaz bakarrik: erlijio eziket berezia bear degu guztiok. Ez gera gorputz bakarrik: gure zatirik beiñena ezpiritua da, gorputzari indarra, arnasa ematen diot; lanbide ontarako, beraz, zati biak ezi ta azi bear ditugu.

Ta erlijioak zer eskatzen dit niri? Apostolu lana, fedearen indarrak eraginda. Nere inguruan badira gizonak eta emakumak nere urko-lagunari laguntzen, gaiztakeria zapaldu ta on-azia ereiten ari diranak, mundua obeagotzen lan dagitenak. Egia esateko, onelakoak sarri ezetsiak eta baztertuak izan oi dira, zintzoegi jokatzen dutelako bear bada. Bizia burruka da, ta ortan ari dira usterik onenarekin; baiña iraultzaille bezela sarri aurrean erabilli oi dituzte.

Baita ba-dira nire ezker-eskui beste batzuk ere kezka ta buruko min gabeko bizitzan lasai bizi diranak. Nik noren tarteko jokatuko ote? Ez det nai alper-tartekoa izan; nere lan-izerdiz mundu obeago bat eratuten saiatu bearra det. Egingo al det?

Auxe da kontzientzia atzarri ta

esnatzea. Auxe det, gaiñera, Kristoren antzeko apaiz-lanean alegintzea.

Emakumeak ere apaiz?

Gizartean bi motako gera, gizon eta emakume. Emakumeak ere apaiz lanean sartu bear al dute? Bionak dira Eliz barruko lanik asko: eliz-arazoak eraman, dotriña erakutsi, zabalkundea osotu, aurrak erlijio arauz azi ta ezi, kultura eman. Bai, andrazkoak inportantzi aundia dute Elizan. Nolako laguntza eman oi dien eliz-gizonai! Elizak txukun eta dotore edukitzen ez-ezen, beste anitz arlotan ere bai. Aintzagarri ditugu alderdi ortatik, naiz mixio-lurretan naiz gure artean. Etxe barruan ere gizasemeak baiño jainko-zale ta arduratsuago agertu oi zaizkigu geienik.

Eleizkoitasun eta ardura origatik, Elizeak beti eman dio emakumeari gora aundia. Azken urteotan baitik bat. Emakumea gaur, berez ditun eskubideen jabe gizartean egin ez-ezik, eliz barruan ere, kristau bezela, gorenengo mailletaraino igoteko zorian dakagu. India'n eta Israel'en bezela, estadu askotan zuzendari ditugu, ta Eliz barruan ere zerbait izan nairik dauz-

kagu, ta nik ez diñot merezi ez dutenik. Askotxo zor die Eliz bizitzak.

Gaur au ere galdetu oi degu: Egoki al da emakumak elizetan Itza aldarrikatzea (predikatzea), Sakramentuak eman eta olako arazoetan eskua artzea? Au da: Elizan zerbitzari edo diakonisa izatea? Naikoa idatzi da auzi oneren buruzko, naiz-ta emakumeak Elizan duen inportantziarekin ainbesteko zer-ikusirik onek izan ezta ere. Zerbitzu ederra egin dezakete ta egiten dute, titulu ori barik ere. Be-Amerikan eta mixio-lurretan ba-dira olakoak; ba-dira emakumak parroki baten ardura dutenak, gure Jauna eman eta predikatzen dutenak. Europa'n alere, oraindik ez dago ainbesteko premiñarik, eta gero ere apaizak eta diakonuak dauden bitartean, ez dirudi emakumeak bearrezko diranik zerbitzu oietan ari izateko.

Apaiz zarrakin zer?

Beste edozein gizaseme zartuk bezela, auk ere, bete dute beren egitekoa, ta, bizitza-azkeneruntz ardezatela, gorputzezko bizialdi on-tan ere, beren atsedeen merezia. Auxe da gaur zabal dabilkiguna.

Len alere etzegon olakorik, ez uri aundietan, ez baserrietan. Gaur, ordea, edozeiñek artu oi du bere jubilaria. Ez dago gaizki. Bizitzako neke-lorren saria izan dezatela lur gain onetan ere.

Aspaldi danik iragarri digute, egunerokoak beintzat, gaur Erro-ma'n Aita Santu daukagun Paul VI'garrenak ere bere jubilaria ar-tuko duela, au da, utzi egingo duela bere Aita Santutza: len etzan egundo ere, onako kasu aparteko batzuetan izan ezik, olakorik entzuten. Gure errietako arima-zai jaunak, berdin, il arte iraun oi zuten beren karguetan.

Nola aukeratu Aita Santu berria?

Gaur-egunean, gizarte nagusi onetan, buru aiña aburu daukagu ta zai zai gauzai neurria —epi, be-sakon ta noiza— bear beza ematea. Bakoitzak degu ikuspegi bat, eta andixik izan ezik, ez ditugu geure ingurukoak begiztatu ta ikusi nai. Ta, ortara ezker, zer asko esan oi ditugu. Au ere bai: eliz-gizonak parrokirako, gotzaiak eliz-barrutirako ta Aita Santua Eliz-osorako, eliztarren autarki edo botoz aukeratu bear lirakela. Gaur demokrazi-zale porrokatu gera, an-

tziña baten monarki-zale edo ziran bezela. Ta au da, dudarik gabe, biderik egokiena ere; gizonaren nortasunak eta askatasunak eskatzen duena baita.

Baiña oraindik, ontara orduko, urte mordoa igaroko da noski bai-ño noskiago. Aita Santuaren aukeratzearan, alere, laiko, erritar edo eliztar batzuk esku artzea nai dutenak, askotxo dira. Auzi guztiz samurra da izan, oraiñarte kardinela bakarrrik egin dutena. Baiña aurrerantzean errez izango litzake gotzai ta laikoai ere ortarako eskubide pixkat ematea.

Onak, dana esatera ezker, zozter asko urratuko lituke. Lenda-bizi, nola autu laiko oiek? Nolako iritiz jokatu? Askorik ezin aukeratu, iñolaz ere; bestela nola bukatu ortarako aukeratzea? Gutxi aukeratu ezker, ordea, ogei esaterako, or lirake beste asko gaizki esaka ta protestaka. Zergaitik ez gure aberrikoa? Zergaitik ez urlia, sandia edo berendia? Ez al du arkgeiago balio? Nork iltzean jo?

Ona beste koska bat ere. Au diote: laikoak ez dituzte ezagutzen autesgai lirakenen gaitasun eta izakera bakanak; eta zaillago litzake beren iritzia ematea. Baiña,

beti ere, ditekera da, baita laiko bat Aita Santu aukeratzea ere. Al-derdi ortatik ez dago koskarik. Bai, ordea, nolari begira ezker, berez-berez jaikitzen zaizkigu isti-lluak, eta ez gutxi.

Asmo gaiztoz?

Gure artean ba-dira gaur —ala dirudi— asmo gaiztoz euskal erriari bere zerik ederrenak moztu narian dabilzanak. Tabu ta mitoak euki omen dute gure erria, dragoi itzal batek bezela, beren atzapar artean; eta tabu ta mito oiek uxatu bearra omen degu. Baiña zuntzizaille ta berri-zale auk euskal erriari eskeiñi ta sartu nai diotena, ez al da tabu, mito ta zer guzti oiek baiño gaitzagoa? Buru-garbi-keta egin bear omen zaio euskalerriari. Ta ori egin ondoren, zer erakutsi lengoaren orde, zer eman? Jainkorik ez, erlijiorik ez, goi-gauzarik ez. Zer orduan? Aragia ta materia bakar-bakarrrik? Ori besterik ez al gera? Nun dira gure ezpirituaren balioak? Eta zer poz emango digu, lur onetan bizi izateko, abere bizitza oiek? Gizonak al gera, ala abereak? Aurrera goaz, ala atzerantz? Ez, ez kendu euskal-dunari bere zintzotasunean, beti —baita orain 20 milla urte leize

zuloetan bizi zalarik ere— izan duen goi-egarria, berezko egarria, guk atzeratuta daudela esan oi degun afrikarrak berak ere biziro sentitzen duen egarria.

Gure errian, bai, ba-dira azken urteotan fenomeno bitxiak, erraruak, eliz arazoak buruz ere. Ez degu inoren mendean egoterik. Zoztor guztiak astindu ta «Gora askatasuna!» esanik, nai degun guztiak lotzen gatzazkio... Oillar ausart antzera, kukurruku jo ta bizi, bizi alajaila! Nor gu lakorik? Beude besteak mutu; gu bai gera emen aurrelari. Ta, jakiña, iraultzaille meko auker dute oraingo egoera larri askoren errua. Gizartea zuzenez ta maitasunez jaso ta ederretsi bearrean, pozoi-osiñean ito nairik lan dagitenak ditugu noski. Abere bat da gizona, ta beste lau zangokoak baiño gaiztoago sarri. Ta nai duena egiten laga ez-kero, ta ortarako aizea eman ez-kero batez ere... nork galazi orren malda-beerako abiada?

Elizatik urrundu naita?

Motibu asko dira aitatzen diranak. Maitasuna ere, txera ta ari-emanik ezpadu, otzitu egin oi da. Orixe bera gerta oi zaio katoliku

askori: bataioa artu zuten, baita dotriña pixkat ikasi ere, ume zirala; besterik ez. Gerora epeldu dira, Elizarekin eta erlijio-gaiekin artu-eman gutxitxo izan dutelako, ziur asko. Albora uzten danak, izan ere, ez digu ikara berezirik ematen. Eta ori errezki doa aztu-zulora.

Nainun? Bai, baiña uri aundietan errezago. Uri aundietan artu-eman asko gabe bizi da jendea; ez Elizarekin, ez erritarrekin ez dute igortzi ta ikuturik. Anai gerala, arrotz bezela bizi. Erri kaskarretan ezta ainbeste; ari-eman geiago izan oi da, nai: Elizarekin nai: auzokoakin. Ordez, oiturak, legeak, izkuntza, erlijioa bera naikoa errezago zaitu genezake.

Kulturarik eza gaiztakeri askoren iturri degu. Ta gure katoliku askok ere nolako kultura dute, zori txarrez, erlijioari ta Elizari buruz? Oso gutxi, erantzun bear. Asko elizaz bataiatuak dira, baita eskolan edo elizan bertan dotriña ere ikasi zuten umetan; bai, aur modura ikasi zituzten erlijio-gaiak. Baiña aur oiek eskola utzi ta gero ere, beren ogibiderako gertatzen dira. Nola? Ofizio edo antzeko zer-bait arretaz ikasirik. Eta orduan

uste dute —ta ala da izan ere— gizon elduak dirala, zerbaiterako balio dutela.

Baiña gaztetxo oiek erlijio alde-rik, beren aurreragoko formazioan jarraitu bearrean, ez zuten aurre-ra egin, barru-bizitzaz beren ume-aroan lotu baizik. Etzan egin, ezta egiten ere, eziketa edo formazio bion arteko ikasketa erazkorik. Ogibide, profesio baterako egin oi dan eskolak berarekin izan bear luke erlijio ikaskuntza berezi bat ere, aurrak, Jainkoari ta fedeari dagozkion gauzetan bear bezelako mailla ta eran azi, ikasi ta eskola-tuak gelditu ditezten.

Gaiotan bear bezela eskolatuak diranak ez dute Eliza —naizta beste aldetik akats aundiak izan— bertanbera lagako, ez dute aren aurka esamesik aterako. Olan egin ezik, berriz, gazte oiek nai adiñekoak goizetik gabera eliz-gaietan ardura gabeko agertuko zaizkigu. Jainkoarekin zintzo izatea, beti ere, zailla baita. Ta, jakiña, errezena au zaigu: Jainkorik ez dagola ta kitu. Edo beintzat, ez ba'lego bezela, bizitza nasai ta erreza egin

Laguntasuna bear

Guztiok osatzen degu Eliza, Aita

Santu, gotzai, apaiz eta erritar, baitaiatuta gauden guztiok: denok daramakigu Kristoren ikurra. Ta ikur, ezaugarri orrek egiten gaitu kristau, Kristotar. Ortik, ba, Kristo'ren irakatsiak zabaltzen ere, munduko argi ta gatz izan bear degun kristauok ortan leiatu bearrean gaude. Ez du inork ere atzera egiterik: azpi-jale litzake olakoa, guda-oiñetik iges doaken gudari txepel bat.

Elizak guztion laguntasuna eskatzen du. Zertarako? Bere arloa aurrera eramateko, lurra Jainkoerreinu biurtzeko, gizartea berriazo ta gora jasoteko, guztiok anai, berdin eta azke gerala munduari erakusteko. Marx ala Kristo? Kristo askotaz lenagokoa degu. Ala erdoitu egin ote zaigu? Aren dotriña alere betikoa izan, baita aren Eliza ere. Berak esan bai zuen: «Etsaiak ez dute aren aurka ezer egingo». Gaiztetsia ta aurrean erabillia izango da noski, baiña ekaitz artean eguzkiak bezela, Elizak beti izango du Kristo lemazai.

Baiña berriro diot: guztiok lagundu bearra du. Ta guk lagundu bear diogu, bestelan ezpait gera kristau. Era askotara lagundu ere. Adibidez, gure errietako erretore ta apaiz laguntzailleak ez dira nai-

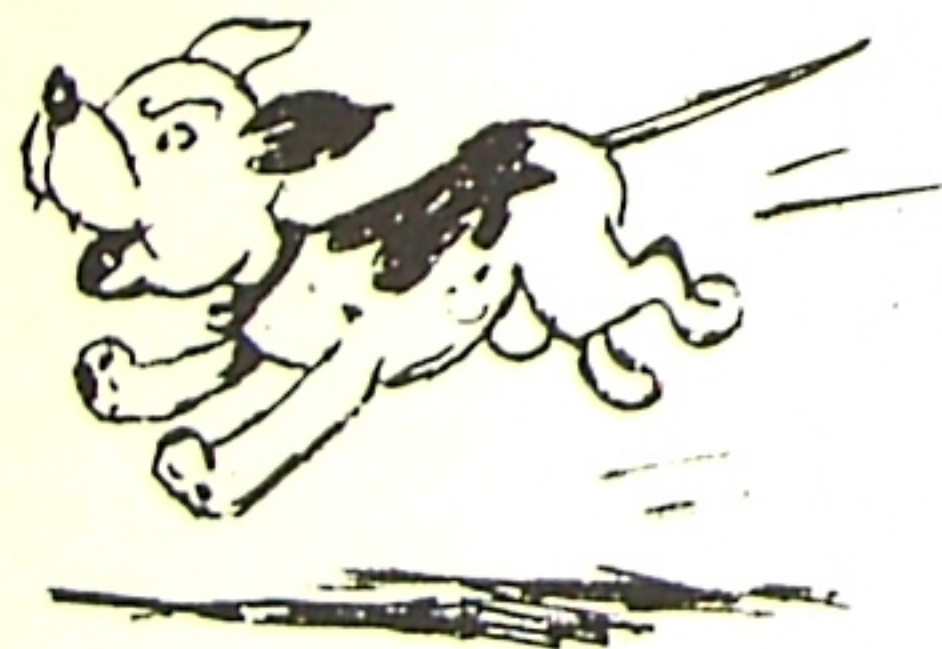
koa gaurko buru-auste ta auziak askatzeko: laguntzaille geiago bear dute. Nola nik lagundu? Eliz-gizonakin artu-emana izanez, artu-emanak beti maitasuna sortzen du-ta. Erriko txauburuak bere betebeerak ditu; bat auxe: erritarrak ikusi, ezagutu, poztu. Guztioi eder zai-guna da au; baiña sarri lan geiegi dute apaizak eta ezin, naita ere, ikusketa ta ezagutze oiek burutu.

Aien orde, zergatik ez det nik paper ori beteko? Ba-dira, ta ez gutxi, igandero olako bisita atse-gingarriak gexoai egiten dizkien neska ta mutillak, arima onak nos-ki. Nolako poza eraman oi dien oian urteetan bear bada etzanik dauden gexoai! Ez ote degu au be-netako kristau izatea? Milla era di-tugu munduan, gizartean, geure in-gurukoen neke ta lorrak aienatu ta pozaren irri eztia zabaltzeko. Go-

zotasunaren, kulturaren, zuzenta-sunaren, anaitasunaren igurtzi go-xoa arimetan ezarri...

Artzain-lana da au, baiña ez gero parroko jaunarena bakarrik, guz-tiona baiño. Ta gexoakin diñoda-na, etxekoekin ere berdin egin ge-nezake. Erria ezagutu, gaitza da-goien lekuan ona eda-azo; ez jaki-ñari jakituria eman. Ez jakiña ba-liteke guregana ez etortea: goazen gu arengana. Igandetan mezatara joanarekin, au betebeerrezkoa iza-nik ere, ez degu naikoa; ori baiño geiago eskatzen zaigu, ta egin bear degu Elizaren alderako. Ez da, egi-azki, gauza aundirik astean, edo illean, ordu erdi bat geure erriko beartsuen alde ematea. Bakarrik dagoanak bai pozik artzen gaitula!

Barrutia

POEMA TOTELAK

ERIO

Erio
erio
erio

otz
otz
otza

da
Erio.
Ortz
ortz
ortz

ortza atera
ta
miñ
miñ
miñ

bera
du
agoa.
Eriotzak ortza zaborretara
bota du.
Agoa gelditu zait minbera...

Anes Lazkauko

